

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2014/2015**

**FORMUŁA DO 2014
(„STARA MATURA”)**

**JĘZYK POLSKI
POZIOM PODSTAWOWY**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ
ARKUSZ MPO-P7**

MAJ 2015

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Część I

Obszar standardów	Opis wymagań
Korzystanie z informacji	Rozumienie czytanego tekstu

Zadanie 1. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu
--------------------------	-------------------------------------

Poprawna odpowiedź

Język, który zniknął: bo.

Język, który powstał: np.: lekki warłpiri, ABSL, kata kolok, nikaraguański język migowy, izraelski język migowy.

Schemat punktowania

1 p. – podanie nazw obu języków.

0 p. – odpowiedź niepełna, błędna lub brak odpowiedzi.

Zadanie 2. (0–2)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu
--------------------------	-------------------------------------

Przykładowa odpowiedź

Jest coraz mniej ich użytkowników, ich użytkownicy giną w zetknięciu z chorobami przywleczonymi przez kolonizatorów.

Schemat punktowania

2 p. – podanie dwóch przyczyn.

1 p. – podanie jednej przyczyny.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Zadanie 3. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie dosłownego i metaforycznego znaczenia wyrazu
--------------------------	---

Przykładowa odpowiedź

uchyla się, unika, wykręca się

Schemat punktowania

1 p. – poprawne wyjaśnienie.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Zadanie 4. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu
--------------------------	-------------------------------------

Przykładowa odpowiedź

Badają nowo powstałe języki.

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Zadanie 5. (0–2)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu
--------------------------	-------------------------------------

Przykładowa odpowiedź

Ponieważ w tych wioskach mieszka wielu głuchych, którzy posługują się językiem migowym, więc jest powszechniejszy i częściej używany .

Ponieważ w tych wioskach występuje mutacja genetyczna sprawiająca, że rodzi się dużo dzieci głuchych.

Schemat punktowania

2 p. – podanie dwóch przyczyn.

1 p. – podanie jednej przyczyny.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Zadanie 6. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu
--------------------------	-------------------------------------

Poprawna odpowiedź

języka arabskiego

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Zadanie 7. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu
--------------------------	-------------------------------------

Poprawna odpowiedź

To język migowy używany w osadzie Al-Sayyid.

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Zadanie 8. (0–2)

Korzystanie z informacji	Rozpoznanie zasady kompozycyjnej tekstu i jej funkcji
--------------------------	---

Przykładowa odpowiedź

- a) Sylabizowanie, dłuższy czas wypowiedzania słów, większy wysiłek związany z mową.
b) Przedstawienie jednego z argumentów na rzecz tezy, że języki migowe są takimi samymi językami jak języki foniczne.

Schemat punktowania

- 2 p. – podanie przykładu afazji i funkcji przytoczenia tego zaburzenia w tekście.
1 p. – podanie przykładu afazji albo funkcji przytoczenia tego zaburzenia w tekście.
0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Zadanie 9. (0–1)

Korzystanie z informacji	Rozpoznanie zasady kompozycyjnej tekstu
--------------------------	---

Poprawna odpowiedź

W akapicie 6.

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie numeru odpowiedniego akapitu.
0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Zadanie 10. (0–2)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu
--------------------------	-------------------------------------

Poprawna odpowiedź

gesty naturalne, gesty symboliczne, rozwój skomplikowanej gramatyki

Schemat punktowania

- 2 p. – wymienienie co najmniej dwóch etapów rozwoju języka.
1 p. – wymienienie jednego etapu rozwoju języka.
0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Zadanie 11. (0–2)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu
--------------------------	-------------------------------------

Poprawna odpowiedź

NIE

Znaki domowe lub języki niewielkich społeczności nie mają potencjału, by stać się pełnoprawnymi językami.

Schemat punktowania

- 2 p. – poprawna odpowiedź i wypisanie odpowiedniego zdania.
1 p. – poprawna odpowiedź bez wypisania odpowiedniego zdania.
0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Zadanie 12. (0–2)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu
--------------------------	-------------------------------------

Przykładowa odpowiedź

Ponieważ dzięki takim badaniom dowiadujemy się, jak funkcjonuje ludzki mózg; dowiadujemy się, jak człowiek postrzega świat.

Schemat punktowania

2 p. – podanie dwóch argumentów.

1 p. – podanie jednego argumentu.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Zadanie 13. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu
--------------------------	-------------------------------------

Poprawna odpowiedź

izraelski język migowy

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Zadanie 14. (0–1)

Korzystanie z informacji	Rozpoznawanie charakterystycznych cech stylu i języka tekstu
--------------------------	--

Poprawna odpowiedź

A

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Część II

Tworzenie informacji	Napisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu
----------------------	--

Temat 1. **Analizując załączone fragmenty *Potopu* Henryka Sienkiewicza, wyjaśnij przyczyny wzburzenia Andrzeja Kmicica. Czy przedstawione wypadki wpłynęły na charakter i zachowanie bohatera? Wykorzystaj znajomość całej powieści.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 25 punktów)

Punktacja

1. Wstępne rozpoznanie fragmentów, np.:

0–2

- a. przedstawienie bohaterów: Andrzej Kmicic (główny bohater powieści) / książe
- b. Bogusław Radziwiłł (główny antagonist Kmicica),
- c. fragment I: rozmowa Kmicica z Bogusławem Radziwiłłem w karczmie w Pilwiskach,
- d. fragment II: dialog wewnętrzny Kmicica z sumieniem (w smolarni Kiemliczów),
- e. pomiędzy fragmentami ważne wydarzenie: nieudane porwanie Bogusława przez Kmicica.

2. Przyczyny wzburzenia Kmicica – fragment I, np.

0–5

- a. wypowiedzi, intencje i postawa Bogusława,
- b. ujawnienie prawdziwych intencji Radziwiłłów,
- c. dążenie Radziwiłłów do władzy za wszelką cenę,
- d. usprawiedliwianie własnego postępowania wadami Polski i Polaków,
- e. pogarda dla szlachty,
- f. informacje o tym, że szlachta powszechnie poddaje się Szwedom, że nikt Polski nie broni,
- g. przekonanie, że Rzeczpospolita upadnie,
- h. porównanie Rzeczpospolitej do *postawu czerwonego sukna*, za które wszyscy ciągną,
- i. plany udziału Radziwiłłów w rozbiorze Polski.

3. Przyczyny wzburzenia Kmicica – fragment II, np.:

0–5

- a. uświadomienie sobie, że wszyscy uważają go za zdrajcę,
- b. świadomość, że stracił *slawę* i *cześć* (honor),
- c. poczucie upokorzenia: pokonał go związany jeniec (tj. Bogusław),
- d. zrozumienie, w jak trudnej znalazł się sytuacji,
- e. uświadomienie sobie, jak bardzo skrzywdził ludzi, których kocha (Oleńkę),
- f. uświadomienie sobie, że zaszkodził ojczyźnie,
- g. zrozumienie, że przyczyną klęski było *głupie warcholstwo*,
- h. żal, że nie posłuchał Oleńki,
- i. gniew na Radziwiłłów, chęć zemsty.

4. Przyczyny wzburzenia Kmicica – cała powieść, np.:

0–3

- a. został oszukany i wykorzystany przez Janusza Radziwiłła,
- b. jego postępowania nie akceptowała ukochana kobieta,
- c. skutki działań Kmicica pod rozkazami Janusza były przeciwne do zamierzonych,
- d. dokonywał czynów niegodnych (zwalczanie wiernej królowi szlachty),
- e. był osamotniony (pozostał sam z garstką żołnierzy).

5. Wpływ przedstawionych wypadków na charakter i zachowanie bohatera – fragmenty, np.:

0–3

- a. przedstawione fragmenty ilustrują moment przemiany bohatera,
- b. Kmicic uświadamia sobie konsekwencje własnej naiwności i porywczosci,
- c. szuka usprawiedliwienia dla siebie (winni Radziwiłłowie),
- d. przyznaje się sam przed sobą do winy,
- e. pragnie przede zemsty na Radziwiłłach,
- f. opamiętuje się (*ojczyźnie służ, zemsta na potem*).

6. Wpływ przedstawionych wypadków na charakter i zachowanie bohatera – cała powieść, np.:

0–4

- a. przed przemianą: warchoł, reagujący porywczco i gwałtownie, bez zastanowienia się nad skutkami,
- b. wskazanie przykładu (np. spalenie Wołmontowicz),
- c. po przemianie: żołnierz walczący w obronie ojczyzny, przedkładający obowiązek nad sprawy prywatne,
- d. wskazanie przykładu (np. zamiast jechać do Oleńki do Wołmontowicz, wykonuje rozkaz hetmana Sapiehy i jedzie *na nową wojnę*),
- e. związek przemiany z miłością do Oleńki,
- f. zachowanie i postawa Kmicica się zmieniają, ale cały czas pozostaje on *kawalerem okrutnej fantazji*,
- g. wskazanie przykładu (np. wysadzenie szwedzkiej kolubryny).

7. Podsumowanie

0–3

pełne, np.: zauważenie kluczowego znaczenia rozmowy Andrzeja Kmicica z Bogusławem Radziwiłłem w przemianie głównego bohatera; krótka interpretacja przebiegu wydarzeń (np. w duchu Sienkiewiczowskiego *pokrzepienia serc*); dostrzeżenie związków pomiędzy motywacjami osobistymi i politycznymi; (3)

częściowe, np.: zauważenie kluczowego znaczenia rozmowy Andrzeja Kmicica z Bogusławem Radziwiłłem w przemianie głównego bohatera; krótka interpretacja przebiegu wydarzeń (np. w duchu Sienkiewiczowskiego *pokrzepienia serc*) *lub* dostrzeżenie związków pomiędzy motywacjami osobistymi i politycznymi; (2)

próba podsumowania, np.: zauważenie kluczowego znaczenia rozmowy Andrzeja Kmicica z Bogusławem Radziwiłłem dla przemiany głównego bohatera *lub* krótka interpretacja przebiegu wydarzeń (np. w duchu Sienkiewiczowskiego *pokrzepienia serc*) *lub* dostrzeżenie związków pomiędzy motywacjami osobistymi i politycznymi. (1)

Temat 2. **Jakie znaczenie dla pokolenia pozytywistów miało powstanie styczniowe?**
Odpowiadając na pytanie, wykorzystaj analizę załączonych fragmentów
Nad Niemnem Elizy Orzeszkowej oraz wiedzę o epoce.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 25 punktów)

Punktacja

1. Wstępne rozpoznanie fragmentu, np.:

0–3

- a. przedstawienie bohaterów: Jan Bohatyrowicz (mieszkaniec pobliskiego zaścianka, ubogi szlachcic żyjący jak chłop) i Justyna Orzelska (uboga panna z dworu w Korczynie, będąca pod opieką bogatszego krewnego),
- b. Jan i Justyna odwiedzają mogiłę powstańców z 1863 r.,
- c. w zbiorowej mogile jest pochowany m.in. ojciec Jana, Jerzy Bohatyrowicz,
- d. w drodze na miejsce i przy mogile Jan opowiada Justynie o swoich przeżyciach związanych z udziałem ojca i stryja Anzelma w powstaniu.

2. Znaczenie powstania dla Jana, np.:

0–10

- a. Jan w czasie powstania był siedmioletnim dzieckiem,
- b. pamięta, jak ojciec pożegnał się i odjechał, aby wziąć udział w powstaniu,
- c. nigdy więcej nie zobaczył swego ojca,
- d. pamięta powrót z powstania stryja Anzelma,
- e. stryj był ranny, brudny, obszarpany i wyczerpany,
- f. Jan dowiedział się od stryja o śmierci ojca i Andrzeja Korczyńskiego,
- g. przeżycia związane ze śmiercią ojca w powstaniu były dla małego Jana traumatyczne i dlatego dobrze je zapamiętał,
- h. pamięć o poległym ojcu łączy się z pamięcią o powstaniu,
- i. jest to pamięć święta,
- j. Jan przy mogile zachowuje się jak w kościele,
- k. tu *czuje się człowiekiem i doznaje wyższych od codziennego życia uczuć i myśli*,
- l. przeżycia związane z powstaniem są dla Jana istotną częścią tożsamości,
- m. przy mogile powstańców dzieli się przeżyciami z ukochaną kobietą.

3. Znaczenie powstania dla Justyny, np.:

0–5

- a. Justyna nie pamięta powstania,
- b. przez długi czas nie interesowała się powstaniem; zajmowała się muzyką, lekcjami, literaturą,
- c. o powstaniu dowiedziała się od Jana,
- d. przy mogile uświadomiła sobie, że powstanie było *rzeczą wielką, ważną i wysoką*,
- e. powstanie kojarzy się jej z *bohaterstwem, poświęceniem, dobrowolną śmiercią*,
- f. pamięć o powstaniu jest pamięcią *o idealach*, przeciwstawioną dążeniu do *rozległości majątku czy szczęścia jednostki*,
- g. uświadomienie sobie tych spraw wpływa na przemianę bohaterki,
- h. pamięć o powstaniu staje się częścią tożsamości Justyny.

4. Wykorzystanie kontekstu epoki, np.:

0–4

- a. powstanie styczniowe było przeżyciem pokoleniowym pozytywistów,
- b. po klęsce pozytywiści oceniali powstanie krytycznie,
- c. powstanie widzieli jako walkę pozbawioną szans na zwycięstwo,
- d. jako realizację wzoru romantycznej walki,
- e. zamiast walki zbrojnej pozytywiści proponowali idee pracy i rozwoju,
- f. powstanie zajęło ważne miejsce w polskiej pamięci,
- g. stało się częścią tożsamości Polaków,
- h. symbolem pamięci o powstaniu jest w *Nad Niemnem* Mogiła,
- i. symbolem nowych idei pozytywistycznych jest grób Jana i Cecylii.

5. Podsumowanie

0–3

pełne, np.: zauważenie, że dla pokolenia pozytywistów powstanie styczniowe było kluczowym przeżyciem; stwierdzenie, że pozytywiści doceniali znaczenie powstania dla pamięci i tożsamości narodowej; funkcjonalne nawiązanie do wiedzy o epoce; (3)

częściowe, np.: zauważenie, że dla pokolenia pozytywistów powstanie styczniowe było kluczowym przeżyciem; stwierdzenie, że pozytywiści doceniali znaczenie powstania dla pamięci i tożsamości narodowej; (2)

próba podsumowania, np.: zauważenie, że dla pokolenia pozytywistów powstanie styczniowe było kluczowym przeżyciem lub stwierdzenie, że pozytywiści doceniali znaczenie powstania dla pamięci i tożsamości narodowej. (1)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 5 punktów)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnątrznie; przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym; **5 p.**
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części; **3 p.**
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, urozmaicona leksyka; **5 p.**
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka; **3 p.**
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 12 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja; **12 p.**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja; **9 p.**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia; **6 p.**
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych; **3 p.**
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 3 punkty)

- bezbłędna ortografia, poprawna interpunkcja (nieliczne błędy); **3 p.**
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia), na ogół poprawna interpunkcja; **2 p.**
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia), interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów). **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0–4